

ความรู้ ทักษะ
และการปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช
ของเกษตรกรชาวเขาเผ่าม้งผู้ปลูกผัก ในจังหวัดเชียงใหม่

**Knowledge Attitude and Practice on Pesticide Application
of Hmong Vegetable Grower in Chiang Mai**

ธีระเดช พรหมวงศ์^{1/} และ ประเสริฐ คำออน^{2/}

Theeradej Promwong^{1/} and Prasert Khamon^{2/}

Abstract : The study aims to investigate the present situation of chemical application of Hmong vegetable growers. The result will be useful for an extension program on proper chemical used and for reducing enviromental pollution.

Quantitative approach is used by interviewing 121 farmers in Amphoe Chiang Dao, Mae Rim, Mae Taeng and Mae Chaem, Chiang Mai province. For the social status; the majority of respondents were male at 34 years old and most of them were married. Average family size was 9.21 persons, from which average agricultural labor was 4.88 persons per family, 32.2% of the respondents could not read and write Thai. The growers had vegetable production experience in the average of 10.49 years with vegetable production area of 6.98 rai and 50.1% of the growers choosed the chemicals by themselves. Average income from vegetable production in 1997 was 48,873.91 Baht, and average chemical expenditure was 3,264.95 Baht. 86.8% of the growers had never checked their health for chemical residue in their blood. For the group with blood checking 37.5% were found the residue in a critical amount.

^{1/} ศูนย์วิจัยและพัฒนากาแฟบนที่สูง คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

^{2/} สถานีวิจัยและศูนย์ฝึกอบรมเกษตรที่สูง คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

^{1/} Highland Coffee Research and Development Centre, Faculty of Agriculture, Chiang Mai University, Chiang Mai 50200, Thailand.

^{2/} Highland Research Station and Agriculture Training Center, Faculty of Agriculture, Chiang Mai University, Chiang Mai 50200, Thailand.

**ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช
ของเกษตรกรชาวเขาเผ่าม้งผู้ปลูกผัก ในจังหวัดเชียงใหม่**

Research finding showed that 47.1% of the growers had knowledge on pesticide application at medium level, by which the average score of knowledge was 11.82 form 20 points. For the appropriate method of chemical application, grower at amount of 63.6% practiced a very correct technique, whereas 28.1% practiced a half correct method.

There was a positive correlation among knowledge, attitude and chemical application technique.

บทคัดย่อ : การวิจัยครั้งนี้ต้องการศึกษา ความรู้ ทักษะ ตลอดจนการปฏิบัติของเกษตรกรชาวเขาเผ่าม้งผู้ปลูกพืชผักเกี่ยวกับการใช้สารเคมีเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข และแนะนำส่งเสริมความรู้ให้เกษตรกรได้ใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างถูกวิธี และลดปัญหาการปนเปื้อนสิ่งแวดล้อมใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ โดยออกแบบสัมภาษณ์เกษตรกรชาวเขา จำนวนตัวอย่าง ที่นำมาศึกษาทั้งหมด 121 ตัวอย่าง

จากผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานทั่วไปพบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นชาย มีอายุ เฉลี่ย 34 ปี สถานภาพทางครอบครัวส่วนใหญ่แต่งงานแล้ว เกษตรกรร้อยละ 32.2 ไม่สามารถอ่าน เขียนภาษาไทยได้ มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 9.21 คน จำนวนสมาชิกในครอบครัว ที่เป็นแรงงานเกษตร เฉลี่ย 4.88 คน ประสิทธิภาพ ในการปลูกผักเฉลี่ย 10.49 ปี มีพื้นที่ปลูกผักเฉลี่ย 6.98 ไร่ เกษตรกรร้อยละ 50.1 ตัดสินใจเลือกใช้สารเคมีด้วยตนเอง รายได้ของเกษตรกรผู้ปลูกผัก ในปี พ.ศ. 2540 มีรายได้เฉลี่ย 48,873.91 บาท มีค่าใช้จ่ายในการซื้อสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชในแปลงผักในรอบปี เฉลี่ย 3,264.95 บาท เกษตรกรร้อยละ 86.8 ไม่เคยไปรับการตรวจสอบสุขภาพเพื่อหาปริมาณสารเคมีในเลือด ส่วนที่ไปรับการตรวจสุขภาพ พบว่า ร้อยละ 37.5 มีสารเคมีในเลือดในระดับอันตราย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช ด้านความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช เกษตรกรผู้ปลูกพืชผักร้อยละ 47.1 มีความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนความรู้เฉลี่ย 11.82 คะแนน จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน ทักษะเกี่ยวกับการใช้สารเคมีป้องกันศัตรูพืช เกษตรกรผู้ปลูกพืชผัก ร้อยละ 76.0 มีทัศนคติระดับปานกลาง โดยมีคะแนนทัศนคติเฉลี่ย 2.09 คะแนน การปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรผู้ปลูกพืชผัก เกษตรกรร้อยละ 63.6 มีการปฏิบัติในการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชได้ถูกต้องในระดับสูง และร้อยละ 28.1 มีการปฏิบัติในการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชได้ถูกต้องระดับปานกลาง

ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะและการปฏิบัติ ในการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชมีความสัมพันธ์ กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำนำ

การพัฒนาการเกษตรปัจจุบันได้เจริญก้าวหน้ามาก ทั้งด้านเทคโนโลยีการผลิต ตลอดจนเทคโนโลยีสนับสนุนการผลิต เกษตรกรส่วนใหญ่จึงมุ่งหามาตรการในการจัดการเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร เพื่อความอยู่รอดและเพื่อเพิ่มพูนรายได้ จึงได้มีการนำเอาสารเคมีในรูปแบบต่าง ๆ

มาใช้ในการเร่งการผลิต การควบคุมการผลิตและการสนับสนุนการผลิตให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยเฉพาะสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช (วิเชียร, 2526) ซึ่งจะเห็นได้ว่าปริมาณการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรไทยนั้น นับวันจะยังมีปริมาณเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2524 จนถึงปี พ.ศ. 2533 พบว่ามีปริมาณการจำหน่ายสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชเพิ่มสูงขึ้นมาก โดยในปี

พ.ศ.2524 มีปริมาณ 14,069 ตัน แต่ในปี 2533 มีปริมาณสูงถึง 24,364 ตัน หรือเฉลี่ยเพิ่มขึ้นปีละ 1,029.5 ตัน ซึ่งนับว่าเป็นปริมาณการจำหน่ายที่สูงมาก หากเปรียบเทียบกับพื้นที่ทางการเกษตร ซึ่งนับวันจะมีปริมาณพื้นที่ลดลง เนื่องจากการนำไปใช้เพื่อประกอบกิจกรรมอื่นๆ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2535) นอกจากการผลิตสารเคมีทางการเกษตรออกมาสู่ตลาดอย่างมากมายแล้ว จากการสำรวจยังมีสารเคมีที่ถูกถอนทะเบียน ดำรับขายยกเลิกการนำเข้าและห้ามจำหน่าย โดยเฉพาะพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย 2535 ยังคงมีวางจำหน่ายตามร้านค้าทั่วไป เช่น Heptachlor Captafol, BHC, DDT, Endrin, Aldrin, Dieldrin รวมทั้งสารเคมี EDB และ Methyl parathion ซึ่งถือว่าเป็นสารเคมีที่มีพิษร้ายแรงถึงปานกลาง มีการตกค้างในสิ่งแวดล้อมสูง และจากการสำรวจยังพบว่าเกษตรกรมีอุปกรณ์ป้องกันอันตรายไม่ครบถ้วนรวมถึงการปฏิบัติตัวไม่ถูกต้อง ในขณะที่ใช้สารเคมีถึงร้อยละ 80 (เลขาธิการเกษตร, 2536) โดยเฉพาะกลุ่มเกษตรกรที่มีอาชีพปลูกพืชผักและผลไม้ส่วนใหญ่ยังนิยมใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชซึ่งการใช้ของเกษตรกรเหล่านี้ยังไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ (กองส่งเสริมพืชสวน, 2537)

การพัฒนาการเกษตรที่สูงก็เช่นเดียวกัน ได้มีการนำเอาสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชไปใช้บนที่สูงอย่างมากมายซึ่งส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมทั้งบนที่สูงและพื้นราบ เพราะที่สูงเป็นแหล่งของดินน้ำลำธาร ดังนั้นการสร้างความรู้ความเข้าใจถึงพิษภัยการใช้ และการปฏิบัติตัวของเกษตรกรบนที่สูงจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะชาวเขาเผ่าม้งซึ่งมีมากที่สุดในจังหวัดเชียงใหม่ โดยส่วนใหญ่มีกนิยปลูกพืชผักซึ่งมีความจำเป็นต้องใช้สารเคมีป้องกันกำจัด

ศัตรูพืชจำนวนมาก จากการสังเกตการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชของชาวเขาดังกล่าวพบว่าปริมาณการใช้และวิธีการปฏิบัติต่างๆ มักถูกเผยแพร่ไม่ได้ปฏิบัติให้ถูกวิธีขาดความระมัดระวังและไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจากการขาดความรู้ ความเข้าใจ และมีทัศนคติที่ผิดๆ ต่อการใช้สารเคมีและแหล่งข่าวสารซึ่งมีอิทธิพลชักจูงให้ใช้สินค้าของผู้ผลิตและการส่งเสริมการจำหน่ายของบริษัทผู้ผลิตตลอดจน การได้รับคำแนะนำอย่างไม่ถูกต้องจากเพื่อนบ้าน

ดังนั้นในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ก็เพื่อจะได้ทราบว่าเกษตรกรดังกล่าวมีความรู้และทัศนคติ ตลอดจนการปฏิบัติเป็นอย่างไร เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขการแนะนำส่งเสริมความรู้ให้เกษตรกรได้ใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างถูกวิธี อันเป็นการป้องกันปัญหาและพัฒนาการใช้สารเคมีให้ถูกต้องเหมาะสมเพื่อเป็นการอนุรักษ์ไว้ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่อไป

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ทำการศึกษาคือ เกษตรกรชาวเขาเผ่าม้งที่ทำการปลูกพืชผักในจังหวัดเชียงใหม่

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยใช้แบบสัมภาษณ์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอน

ตอนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของเกษตรกร

ตอนที่ 2 แบบทดสอบความรู้

ตอนที่ 3 แบบวัดทัศนคติ

ตอนที่ 4 แบบวัดการปฏิบัติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้ค่าเฉลี่ย(Mean) ร้อยละ (Percentage) และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ เพียร์สัน(The Pearson Product Moment Correlation Coefficient) ส่วนการวิเคราะห์ระดับความรู้และการปฏิบัติ มีการปรับระดับความรู้และการปฏิบัติเป็น 3 ระดับ

$$= \frac{\text{คะแนนที่ได้สูงสุด} - \text{คะแนนที่ได้ต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งได้ คือ

1. ระดับความรู้ของเกษตรกรผู้ปลูกพืชผัก แบ่งออกได้ 3 ระดับ
 - ระดับต่ำ (3-8 คะแนน)
 - ระดับปานกลาง (9-14 คะแนน)
 - ระดับสูง (15-19 คะแนน)
2. ระดับทัศนคติของเกษตรกรผู้ปลูกพืชผัก
 - ไม่ดี (1.00-1.66)
 - ปานกลาง (1.67-2.33)
 - ดี (2.34-3.00)
3. ระดับการปฏิบัติในการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช
 - ระดับต่ำ (3-8 คะแนน)
 - ระดับปานกลาง (9-13 คะแนน)
 - ระดับสูง (14-18 คะแนน)

ขอบเขตของการวิจัย

เป็นการศึกษาเฉพาะชาวเขาเผ่าม้งที่ปลูกพืชผักในจังหวัดเชียงใหม่

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกรผู้ปลูกพืชผัก

เกษตรกรผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งสิ้น 121 ราย ส่วนใหญ่ร้อยละ 95.9 เป็นชาย ร้อยละ 43.0 มีอายุระหว่าง 20-30 ปี มีสถานภาพการสมรส ร้อยละ 90.9 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ ร้อยละ 32.2 ไม่สามารถอ่านหรือเขียนภาษาไทยได้ มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 9.21 คน และมีจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่เป็นแรงงานเกษตรเฉลี่ย 4.88 คน ประสบการณ์ในการปลูกพืชผักเฉลี่ย 10.49 ปี พื้นที่ปลูกผักเฉลี่ย 6.98 ไร่ ชนิดพืชผักที่เกษตรกรปลูก ส่วนใหญ่ร้อยละ 63.6 ปลูกกะหล่ำปลี รองลงมา ร้อยละ 37.2 ปลูกผักกาดขาวปลี และร้อยละ 31.4 ปลูกผักสลัด สารเคมีที่เกษตรกรใช้ส่วนใหญ่ร้อยละ 71.9 คือ Permethrin รองลงมาคือ Mancozeb 45 ร้อยละ 15.7 และร้อยละ 14.0 คือ diphinoconazol เกษตรกรที่ปลูกผักร้อยละ 51.2 มีการตัดสินใจเลือกใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชด้วยตนเอง โดยมีค่าใช้จ่ายในการซื้อสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชระหว่าง 1,000-3,000 บาท เกษตรกรมีรายได้จากการปลูกพืชผักในรอบปี พ.ศ. 2540 ส่วนใหญ่ร้อยละ 43.0 มีรายได้ระหว่าง 10,000-30,000 บาท การได้รับพิษหรืออันตรายจากการใช้สารเคมีป้องกันศัตรูพืชส่วนใหญ่ร้อยละ 66.9 ไม่เคยได้รับสารพิษในระดับอันตราย เกษตรกรร้อยละ 86.8 ไม่เคยไปรับการตรวจสุขภาพจากสถานพยาบาล เกษตรกรที่ไปรับการตรวจสุขภาพ ส่วนใหญ่ร้อยละ 43.75 ไม่พบสารเคมี ในเลือด ร้อยละ 18.75 พบสารเคมีในเลือดในปริมาณที่ไม่เป็นอันตราย และร้อยละ 37.5 มีสารเคมีในเลือด ในระยะอันตราย

ความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีเกษตร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ของเกษตรกรผู้ปลูกผักเกี่ยวกับการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช แสดงว่าเกษตรกรผู้ปลูกผักส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชระดับปานกลาง จำนวนร้อยละ 47.1 รองลงมาคือมีความรู้ความเข้าใจระดับสูงจำนวนร้อยละ 28.9 และมีความรู้ความเข้าใจระดับต่ำจำนวนร้อยละ 24.0 การพิจารณาตอบคำถามของเกษตรกรพบว่าข้อความที่เกษตรกรตอบได้ส่วนใหญ่ร้อยละ 97.5 คือ สารป้องกันกำจัดแมลงที่มีฉลากถูกต้องตามพระราชบัญญัติวัตถุพิษ คือ ต้องมีเครื่องหมายกะโหลกกับกระดูกไขว้และคำว่า วัตถุพิษ ส่วนข้อความที่เกษตรกรตอบได้ถูกต้องรองลงมาคือ หลังฉีดพ่นสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชแล้วเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย ต้องนำไปซักล้างทันที มีจำนวนร้อยละ 90.9 ส่วนข้อความที่เกษตรกรตอบได้ถูกต้องน้อยที่สุดคือ การเพิ่มปริมาณความเข้มข้นของสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช จะทำให้มีฤทธิ์เพิ่มขึ้น และสามารถกำจัดศัตรูพืชได้ดีขึ้นมีจำนวนร้อยละ 24.8

ทัศนคติต่อการใช้สารเคมีเกษตร

ผลการวิเคราะห์ ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติของเกษตรกรผู้ปลูกผักเกี่ยวกับการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช พบว่าเกษตรกรผู้ปลูกผักส่วนใหญ่ มีทัศนคติเกี่ยวกับการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชในระดับปานกลาง ร้อยละ 76.0 รองลงมาคือทัศนคติในระดับดี ร้อยละ 18.2 และมีทัศนคติในระดับไม่ดี ร้อยละ 5.8 โดยมีค่าคะแนนทัศนคติเฉลี่ย 2.09 คะแนน เกษตรกรผู้ปลูกผักมีทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับข้อความการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช คือ การผสมสารเคมี

ป้องกันกำจัดศัตรูพืช ควรทำในสภาพที่มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก ทุกครั้งก่อนการฉีดพ่นสารเคมี ป้องกันกำจัดศัตรูพืชต้องอ่านฉลากให้เข้าใจอย่างถ่องแท้เสียก่อน โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.87 และ 2.83 ส่วนทัศนคติที่ไม่ดีของเกษตรกรเกี่ยวกับข้อความการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช คือ การใช้สารเคมีพ่นป้องกันกำจัดศัตรูพืชจะทำให้พืชผักสวยงาม ขายได้ราคาสูง การฉีดพ่นสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชบ่อย ๆ ทำให้ศัตรูพืชไม่มาทำลายพืชผักและการเพิ่มความเข้มข้นของสารเคมี ป้องกันกำจัดศัตรูพืชจะทำให้แมลงตายมากขึ้น โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 1.27, 1.45 และ 1.48 ตามลำดับ

วิธีการปฏิบัติในการใช้สารเคมีเกษตร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติในการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ มีการปฏิบัติในการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช ได้ถูกต้องอยู่ในระดับสูงคือ ร้อยละ 63.6 รองลงมาคือมีการปฏิบัติถูกต้องระดับปานกลางคือ ร้อยละ 28.1 และมีการปฏิบัติถูกต้องระดับต่ำร้อยละ 8.3 เกษตรกรมีการปฏิบัติมากในเรื่อง การเก็บรักษาสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชในที่ปลอดภัยจากคน สัตว์เลี้ยง และห่างไกลจากที่อยู่อาศัยร้อยละ 90.9 รองลงมาคือ ภาชนะที่ใช้บรรจุสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช เมื่อใช้สารเคมีหมดแล้ว จะไม่มีการนำมาล้างทำความสะอาดเพื่อใช้ประโยชน์อย่างอื่นอีก และเมื่อหว่านฉีดพ่นยาเกิดการอุดตันขณะทำการฉีดพ่นสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช จะไม่ใช้ปากเป่าหว่านฉีดพ่นได้ดีขึ้น โดยมีการปฏิบัติถูกต้องร้อยละ 90.1 ส่วนที่มีการปฏิบัติน้อย คือ หากสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชเหลือจากการฉีดพ่น จะบดหุ่บเพื่อเทน้ำทิ้งแล้วฝังกลบ ให้เรียบร้อยมีจำนวน ร้อยละ 23.1

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้
ทัศนคติและการปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้สารเคมีของ
เกษตรกรผู้ปลูกพืชผัก โดยวิธีหาสัมประสิทธิ์
สหสัมพันธ์ (Pearson Product Moment Correlation
Coefficient) พบว่า ความรู้ ทัศนคติและการปฏิบัติ
มีความสัมพันธ์กับการใช้สารเคมีป้องกันและกำจัด
ศัตรูพืชอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรผู้ปลูกพืชผัก
จำนวนร้อยละ 32.2 อ่านหนังสือไม่ออก เขียนไม่ได้
และในการตัดสินใจเลือกใช้สารเคมีป้องกันกำจัด
ศัตรูพืช เกษตรกรร้อยละ 51.0 ตัดสินใจเลือกใช้
สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชด้วยตนเอง ซึ่งในการ
ตัดสินใจอาจทำให้เกิดความเข้าใจผิดพลาดได้
ดังนั้นจึงจำเป็นเป็นอย่างยิ่งที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
โดยเฉพาะหน่วยงานของรัฐจะต้องให้คำแนะนำ
ความรู้แก่เกษตรกรโดยตรง

เกษตรกรผู้ปลูกพืชผักร้อยละ 86.8
ไม่เคยไปรับการตรวจสุขภาพเพื่อหาปริมาณสารเคมี
ในเลือด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรมักจะละเลย
ต่อการปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้สารเคมีที่ถูกต้องและ
ไม่ให้ความสำคัญ เกี่ยวกับสุขภาพของตนเอง
อาจจะเป็นเพราะว่า เกษตรกรมองไม่เห็นความ
จำเป็นของการตรวจสุขภาพ เนื่องจากเกษตรกร
คิดว่ายังไม่รับพิษหรืออันตราย จากการใช้สารเคมี
โดยตรง โดยเกษตรกรร้อยละ 66.9 ยังไม่เคยได้รับ
สารพิษ (อย่างเฉียบพลัน) จากการใช้สารเคมี
แต่สำหรับเกษตรกรที่ไปรับการตรวจพบว่า
มีสารเคมีในเลือด ถึงร้อยละ 56.3 และพบว่าอยู่ใน
ระยะอันตรายถึงร้อยละ 37.5

ความรู้ ความเข้าใจในการใช้สารเคมี
ป้องกันกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร เกษตรกร
มีความเข้าใจว่าการเพิ่มปริมาณความเข้มข้นของ
สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช จะทำให้มีฤทธิ์เพิ่มขึ้น
และสามารถกำจัดศัตรูพืชได้ดีขึ้น วิธีการที่ดีที่สุดใน
การป้องกันกำจัดศัตรูพืช ต้องทำตารางพ่น
สารเคมีไว้ก่อนล่วงหน้า สารเคมีป้องกันศัตรูพืชที่มี
สีเปลี่ยนไปยังคงมีฤทธิ์ให้การทำลายเหมือนเดิม
และสารเคมีป้องกันศัตรูพืชทุกชนิด เมื่อใช้ฉีดพ่น
สามารถที่จะผสมกันได้ทุกชนิด ส่วนทัศนคติ
ที่ไม่ดีของเกษตรกร พบว่าการเพิ่มความเข้มข้นของ
สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชจะทำให้แมลงตาย
มากขึ้น การใช้สารเคมีควบคุมวัชพืช จะดีกว่าการ
กำจัดวัชพืชโดยวิธีอื่น เช่น การถาง การถอนทั้ง
การพ่นสารเคมีบ่อยๆ จะทำให้ศัตรูพืชไม่มาทำลาย
พืชผัก และขายได้รายได้สูง การเพิ่มปริมาณความ
เข้มข้นของสารเคมีสามารถแก้ไขปัญหานี้ในกรณี
ที่แมลงคือยา ด้านการปฏิบัติของเกษตรกรในการใช้
สารเคมีที่ผิด ได้แก่ สารเคมีที่เหลือจากการฉีดพ่น
เกษตรกรไม่มีการขุด หรือฝัง กลบดินให้เรียบร้อย
และเกษตรกรจะฉีดพ่นสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช
ก่อนที่จะมีการระบาดของศัตรูพืช

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ของ
เกษตรกรผู้ปลูกผัก พบว่า เกษตรกรมีความรู้ความ
เข้าใจในเรื่องการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช
ในระดับปานกลาง ส่วนทัศนคติของเกษตรกร
ผู้ปลูกผัก เกษตรกรมีทัศนคติเกี่ยวกับการใช้สารเคมี
ป้องกันกำจัดศัตรูพืชในระดับปานกลางและวิธีการ
ปฏิบัติของเกษตรกร ในการใช้สารเคมีป้องกัน

กำจัดศัตรูพืชเกษตรกรมีการปฏิบัติได้ถูกต้องอยู่ในระดับสูง ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะคติ และการปฏิบัติของเกษตรกร ในการใช้สารเคมี ป้องกันกำจัดศัตรูพืช มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

เอกสารอ้างอิง

วิเชียร ธีรพัฒนานนท์. 2526. พืชไร่และอันตรายของวัฏภูมิพืชที่ใช้ป้องกันการกำจัดศัตรูพืช. ข่าวสารวัฏภูมิพืช. 10 (มีนาคม-เมษายน): 35
กองส่งเสริมพืชสวน. 2537. การปลูกผักในโรงเรือน. ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร.